

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Luovuuden, osaamisen ja innovatiivisuuden politiikkaohjelmaehdotus

Innovatiivisuuden edistäminen ja innovaatioiden hyödyntäminen ovat Suomen menestyksen ja kilpailukyvyn, yhteiskunnan uudistumisen sekä kulttuurisen monimuotoisuuden kannalta ratkaisevia. Innovatiivisuudessa on paljon käyttämättömiä mahdollisuuksia. Parhaiten ne tulevat hyödynnetyiksi, kun yhdistetään luovuus ja osaaminen innovatiivisuuteen. Tarvitaan kulttuurisen, sosiaalisen ja tuotannollisen innovatiivisuuden parempaa tuntemista ja edistämistä. Luovuutta, osaamista ja innovatiivisuutta yhdistämään tarvitaan uusia foorumeita. Tarvitaan innovatiivisuuden edistämisen strategista johtamista, jotta innovatiivisuutta voidaan parhaalla mahdollisella tavalla hyödyntää. Tämä on mahdollista perustamalla luovuuden, osaamisen ja innovatiivisuuden politiikkaohjelma. Politiikkaohjelmalla varmistetaan osaltaan, että innovaatiopolitiikan perustoiminnot – talous, koulutus, kulttuuri, tutkimus, työ- ja elinkeinoelämä – ovat kunnossa sekä koordinoitua ja toteutetaan tärkeimpiä kehittämistoimia.

Innovaatiopolitiikka on laajasti eri toimi- ja hallinnonaloja yhdistävä kehys, jonka puitteissa Suomen menestymisen edellytyksiä on arvioitu ja tavoitteita asetettu 1990-luvun alkupuolelta lähtien. Innovaatiopolitiikka on nähty ensisijaisesti tieteen, koulutuksen ja teknologian ja niiden yhteistyön vahvistamisena. Näihin panostamalla on aktivoitu uusia tuotteita tai palveluja tuottavaa yritystoimintaa ja elinkeinoelämää ja siten saatu talouteen uutta dynamiikkaa. Panostukset ovat välttämättömiä maamme menestymiseksi kansainvälisessä kilpailussa.

Innovaatiopolitiikan vahvistaminen ja edelleen kehittäminen on tullut entistäkin tärkeämmäksi. Tämä tulee esiin monissa keskeisissä yhteiskunnan kehittämishaasteita käsittelevissä strategioissa ja ohjelmissa, kuten pääministerin johdolla toimivan talousneuvoston sihteeristön globalisaatioselvityksissä 1 ja 2 (VNK 16/2006 ja VNK 17/2006) ja alueellisen yritys- ja innovaatiotoiminnan selvitysraportissa (VNK 12/2006). Tiede- ja teknologianeuvoston mukaan (Tiede, teknologia ja innovaatiot, 2006) Suomen taloudellisen ja yhteiskun-

nallisen kehityksen varmistaminen edellyttää, että kykenemme pitämään Suomen riittävän houkuttelevana liiketoiminnalle, työpaikoille ja elinympäristönä. Siksi on huolehdittava innovaatiojärjestelmän kokonaistoimivuuden parantamisesta sellaisella tavalla, joka tukee korkeatasoisen ja monipuolisen osaamisen muuntumista kannattavaksi liiketoiminnaksi, uusiksi yrityksiksi ja työpaikoiksi. Lisäksi on parannettava innovaatiodynamiikkaa. Se edellyttää julkisten ja yksityisten toimijoiden yhteistä näkemystä keskeisistä kehittämistarpeista sekä näitä tukevista aloitteista ja toimista. Monenkeskisen vuorovaikutuksen edistämiseksi tarvitaan uudenlaisia yhteistyömalleja ja -välineitä sekä rakenteellisia muutoksia.

Kansallisessa tietoyhteiskuntastrategiassa 2007–2015 innovaatiojärjestelmän uudistaminen on yksi strateginen päätavoite. Suomi menestyy, kun se on kansainvälisesti veto-voimainen, ihmisläheinen ja kilpailukykyinen ja uudistuva osaamis- ja palveluyhteiskunta. Hallitusohjelmassa (2003) edellytetyssä luovuusstrategiassa (11 askelta luovaan Suomeen, 2006) todetaan, että taloudellisten, sosiaalisten ja henkisten kehittämishaasteiden kannalta luovuus ja innovatiivisuus ovat ratkaisevia. Huomionarvoista on, että luovuusstrategian esitykset ja tietoyhteiskuntastrategian toteuttamisen keinot ovat monilta osin yhteneväisiä.

Pyrkimykset innovatiivisuuden parantamiseen ovat perusteltuja, vaikka Suomi on menestynyt viime vuosina hyvin innovaatiojärjestelmän eri alueisiin liittyvissä kansainvälisissä arvioinneissa. Suomalainen koulutusjärjestelmä on saanut mm. PISA-tutkimuksissa erinomaisia tuloksia. Suomi ja Ruotsi ovat olleet ainoat EU:n jäsenmaat, joiden tutkimus- ja kehityspanos ylittää Lissabonin kasvu- ja työllisyysstrategian tavoitteen kolmen prosentin BKT-osuudesta. Tutkimustyötä tekevien osuus kaikista työllisistä on Suomessa korkein EU-maissa. Suomi on menestynyt myös luovuutta koskevissa kansainvälisissä mittauksissa.

Innovaatiojärjestelmän toimivuudessa on katsottu olevan myös puutteita, joiden takia panostuksilla T&K-toimintaan ei ole saatu riittävästi tuloksia uusien yritysten liikevaihdon kasvuna, työpaikkojen lisääntymisenä ja vientinä. Mm. innovaatioiden tuotteistaminen ja kaupallistaminen on liian vähäistä, tutkimus ja innovaatiotoiminta kaipaavat lisää kansainvälistymistä ja alueiden kilpailukykyä on tarpeen vahvistaa teknologiaa ja innovaatioita hyödyntämällä. Tärkeiksi haasteiksi ovat nousseet myös markkinakysynnän luominen uusille tuotteille ja innovaatiopolitiikan laajentaminen palvelusektorille. Kansainvälisen kilpailukykyyn kannalta on lisäksi otettava huomioon, että myös muissa maissa panostetaan luovan toiminnan ja innovatiivisuuden vahvistamiseen. Innovaatiopolitiikassa ovat menestyneet kansainvälisesti myös eräät maat, jotka ovat panostaneet meitä vähemmän esimerkiksi T&K-toimintaan, joten on tärkeää tunnistaa ja analysoida myös tätä selittäviä tekijöitä.

Luovuuden ja osaamisen näkökulmista katsottuna ongelmana on innovaatiotoiminnan liiallinen painottuminen lähinnä teknologisiin innovaatioihin. Teknologiaa käytetään ja sovelletaan aina sosiaalisessa maailmassa, jolloin siihen liittyvien ilmiöiden tai tuotteiden ja palvelujen käyttäjien merkitys korostuu. Tiede- ja teknologianeuvosto on nostanut sosiaalisen innovaatiotoiminnan teknologisen rinnalle kansallisen strategian perustekijäksi vuoden 2002 linjaraportissa (Osaaminen, innovaatiot ja kansainvälistyminen). Sitä tarvitaan, jotta yhteiskunnallinen ja sosiaalinen kehitys eivät eriydy talouden ja teknologian kehityksestä. Myös EU:n innovaatiostrategiassa korostetaan innovaatioiden monimuotoisuutta ja markkinakysynnän vahvistamista innovatiivisen toiminnan laajentamisen ehtona.

Muiden kuin tutkimus- ja teknologialähtöisten innovaatioiden tunnistaminen on vielä puutteellista. Alan tutkimuksessa puhutaan arkikokemukseen tai käytännön oppimiseen nojautuvasta innovatiivisuudesta (DUI-moodi eli Doing, Using, Interacting). Sitran sosiaalisia innovaatioita ja yhteiskunnan uudistumiskykyä koskevassa tutkimushankkeessa (2004) sosiaaliset innovaatiot määritellään siten, että niillä tarkoitetaan "sellaisia regulaatioon (lainsäädäntöön, viranomaissääntelyyn), politiikkaan sekä organisatorisiin

ja toimintamalleihin liittyviä uudistuksia, jotka parantavat yhteiskunnan suorituskykyä”. Raportissa puhutaan myös “henkisestä ja rakenteellisesta” sekä “henkisestä ja kulttuurisesta” uudistumiskyvystä sosiaalisten innovaatioiden määreinä. Luovuusstrategia-aineistot antavat vahvasti tukea innovatiivisuuden jakamiseen kolmeen ulottuvuuteen: kulttuuriseen innovatiivisuuteen, sosiaaliseen innovatiivisuuteen ja tuotannolliseen innovatiivisuuteen. Arjen luovuus sekä tieteen, taiteen, teknologian ja talouden näkökulmia yhdistävä innovatiivisuus tarjoavat uusia mahdollisuuksia myös tuotannollisille innovaatioille.

Luovuuden, osaamisen ja innovatiivisuuden politiikkaohjelma

Opetusministeriön johdolla laadittu luovuusstrategia ulottui laajasti eri hallinnonaloille. Strategiatyön yhteistyöryhmän jäseninä oli neljän eri ministeriön (KTM, OPM, TM, VM) virkamiesjohtoa. Loppuraportin mukaan seuraavan hallitusohjelman valmistelussa puolueiden ja ministeriöiden tulee ottaa huomioon raportissa esitetyt linjaukset ja esitykset, ja luovuusstrategian tavoitteiden toteuttamiseksi hallitusohjelmaan ehdotetaan luovuuden ja innovatiivisuuden politiikkaohjelmaa. Opetusministeriö vastaa esityksen mukaan politiikkaohjelman valmistelusta ja strategian seurannasta.

Opetusministeriö katsoo, että innovatiivisuuden edistäminen on Suomen menestymisen edellytys myös jatkossa. Se on keskeinen yhteiskuntapoliittinen haaste, johon on ehdottomasti vastattava. Politiikkaohjelma on yksi mahdollinen keino vastata haasteeseen. Luovuusstrategiatyöryhmän ehdotus luovuuden ja innovatiivisuuden politiikkaohjelmasta on oikeansuuntainen. Se täyttää mitä suurimmassa määrin politiikkaohjelmille asetetut kriteerit.

Opetusministeriö korostaa, että pelkän innovatiivisuutta koskevan politiikkaohjelman tai luovuusstrategiassa ehdotetun luovuuden ja innovatiivisuuden politiikkaohjelman sijasta tulee perustaa näkökulmiltaan laaja-alaisempi ohjelma. Luovuus johtaa todennäköisimmin hedelmällisiin innovaatioihin silloin, kun se yhdistyy joko huippuunsa kehittyneeseen erityisalan osaamiseen tai eri tiedon ja taidon alueita yhdistävään moni-alaiseen osaamiseen. Luovuus, osaaminen ja innovatiivisuus muodostavatkin yhdessä kokonaisuuden, jonka puitteissa innovaatiopolitiikkaa voidaan monipuolistaa ja vahvistaa (Kuvio 1).

Opetusministeriö esittää, että seuraavaan hallitusohjelmaan sisällytetään luovuuden, osaamisen ja innovatiivisuuden politiikkaohjelma. Tällainen ohjelma on riittävän laaja ja varmistaa, että innovaatiivisuuden edistämisen kaikki keskeiset osatekijät tulevat huomioiduiksi. Näin luodaan edellytyksiä innovaatiojärjestelmän kokonaistoimivuuden parantamiselle ja innovaatiodynamiikan vahvistamiselle. Ohjelma ulottuu sivistyksellisen, ammatillisen ja muun osaamisen sekä innovatiivisuuden eri ulottuvuuksien alueille. Ohjelmassa voidaan ottaa huomioon myös toiminta-alueet, joissa muutetaan yhteisöjen ja koko yhteiskunnan kulttuurisia ja sosiaalisia rakenteita, tuotetaan innovatiivista sosiaalista pääomaa ja siten luodaan edellytyksiä tuotannolliselle innovatiivisuudelle.

Politiikkaohjelman tarkoituksena on varmistaa, että innovaatiopolitiikan perustoiminnot – talous, koulutus, kulttuuri, tutkimus, työ- ja elinkeinoelämä – ovat kunnossa sekä koordinoita ja toteuttaa tärkeimpiä kehittämistoimia (Kuvio 2). Kehittämistoimet kohdistuvat uusien foorumeiden luomiseen luovalle, osaavalle ja innovatiiviselle toiminnalle, innovatiivisuuden tuntemuksen parantamiseen sekä innovatiivisuuden taloudellisten ja yhteiskunnan kehittämiseen vaikuttavien mahdollisuuksien hyödyntämiseen. Ohjelmassa käsitellään sekä kulttuurisen, sosiaalisen että tuotannollisen innovatiivisuuden kysymyksiä niin, että ne yhdessä parantavat suomalaisen innovaatiojärjestelmän kokonaistoimivuutta.

Luovuuden, osaamisen ja innovatiivisuuden politiikkaohjelman keskeiset kysymyksenasettelut koskevat:

- kasvatusta- ja koulutustoimintaa luovuuden ja innovatiivisuuden edistäjänä
- taidetta, kulttuuria, kansalaistoimintaa sekä arjen luovuutta ja hyvinvointia innovaatioperustan laajentajana ja syventäjänä
- innovaatioihin perustuvien tuotteiden ja palveluiden vientiä, luovien alojen yritystoimintaa sekä tekijänoikeutta luovien alojen perustana
- elinympäristöjen kehittämistä innostaviksi ja luovaa toimintaa suosiviksi
- tutkimuksen suuntaamista innovatiivisuuden eri muotoihin ja prosesseihin ja niiden vahvistamiseen
- työelämäkäytäntöjen kehittämistä luovuutta suosiviksi
- elinkeino- ja teknologiapolitiikan ja aluepolitiikan suuntaamista edistämään ja hyödyntämään luovaa taloutta
- yhteiskunnan rakenteellista uudistumista otolliseksi luovuuden ja innovatiivisuuden toteuttamiselle.

Luovuuden, osaamisen ja innovatiivisuuden teeman yhdistäminen samaan ohjelmaan merkitsee laajaa, useita toimialoja ja ministeriöitä koskevaa politiikkaohjelmaa. Politiikkaohjelman haaste on tunnistaa em. kysymyksenasetteluista hallinnollisia sektoreita yhdistävät teemat ja tuottaa niiden edistämiseksi toimivia rakenteita, toimintaverkostoja ja -malleja sekä hyviä käytäntöjä. Kuviossa 3 on hahmoteltu luonnoksenomaisesti, miten eri hallinnonalojen vastuut voisivat liittyä erilaisiin innovatiivisuuden muotoihin, mutta täsmällisemmin eri hallinnonalojen mukana olo tulee selvitettäväksi politiikkaohjelman muodostamisen yhteydessä. Keskeiset ministeriöt ovat opetusministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö, työministeriö, ympäristöministeriö, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö sekä alueellisen kehityksen osalta sisäasiainministeriö. Niiden tulee huolehtia siitä, että näiden toimialojen keskeiset toimijat ovat keskeisesti innovatiivisuutta edistämässä.

Esimerkkejä luovuuden, osaamisen ja innovatiivisuuden politiikkaohjelman sisällöiksi

Valtioneuvoston kanslian politiikkaohjelmia arvioivassa raportissa todetaan, että politiikkaohjelmaesityksiä ei pitäisi tehdä etukäteen liian yksityiskohtaisiksi ja että niihin sisältyvien toimenpiteiden ja keinojen päättäminen tulisi jättää ministeriryhmien poliittiselle vastuulle. Tämän periaatteen mukaisesti seuraavassa on tehty esimerkinomaisesti muutamia esityksiä teemoiksi tai asioiksi, jotka voidaan sisällyttää po. politiikkaohjelmaan. Esitykset koskevat lähinnä opetusministeriön toimialaa, mutta niillä on yhteyksiä muiden ministeriöiden vastuualueisiin. Eräisiin esityskohtiin liittyen on jo tehty selvityksiä tai strategioita ja toteutettu hankkeita tai vastaavia hallinnonalojen välisenä yhteistyönä. Politiikkaohjelman sisällöistä ja keinoista päätettäessä tuleekin kiinnittää erityisesti huomiota siihen, mitkä muiden ministeriöiden tai muiden tahojen tekemien politiikkaohjelma- tai hallitusohjelmaesitysten sisällöistä soveltuvat luovuuden, osaamisen ja innovatiivisuuden politiikkaohjelmaan.

Opetusministeriön esimerkkejä luovuuden, osaamisen ja innovatiivisuuden politiikkaohjelman sisällöiksi ovat:

Horisontaalisten toimintamuotojen luominen luovalle ja innovatiiviselle toiminnalle

Luovuuden, osaamisen ja innovatiivisuuden edistämiseksi on välttämätöntä lisätä horisontaalista vuorovaikutusta eri toimijoiden välillä. Vuorovaikutukselle tarvitaan foorumeita sekä hallinnonalojen että julkisen sektorin, yksityisen sektorin ja kansalaisyhteiskunnan välille. Luovuuden, osaamisen ja innovatiivisuuden politiikkaohjelmassa tulee edistää niiden syntyä kansalliselle ja alueelliselle tasolle. Luovuusstrategiassa edellytetään hallinnon uudistamista – mm. ministeriöiden yhteistyön oleellista parantamista – ja erilaisten elinkeinoelämään vaikuttavien tuki- ja rahoitusjärjestelmien arvioimista luovuuden ja innovatiivisuuden näkökulmasta. Myös alueellisessa kehittämistyössä tarvitaan strategisen koordinoinnin vahvistamista ja eri hallinnonalojen yhteistyön parantamista.

Innovatiivisuuden tutkimusohjelman perustaminen

Innovatiivisuuden tutkimuksellinen ja muu tunnistaminen on perusedellytys pyrkimyksille lisätä innovatiivisuutta Suomessa. Tähän on kiinnitetty huomiota mm. tiede- ja teknologianeuvostossa ja korkeakoulujen rakenteellista kehittämistä koskevissa hankkeissa. Innovatiivisuuden tutkimusta on syytä lisätä sen kaikilla ulottuvuuksilla. Erityisesti tarvitaan tutkimusta vähemmän tunnetuista ja tutkituista kulttuurisesta ja sosiaalisesta innovatiivisuudesta, käyttäjälähtöisistä innovaatioprosesseista sekä tieteen, taiteen, teknologian ja talouden näkökulmia yhdistävistä innovatiivisen toiminnan mahdollisuuksista. Tutkimusta tarvitaan myös innovatiivisuuden toteutumisesta ja sen edellytyksistä paikallisella tasolla. Luovuuden, osaamisen ja innovatiivisuuden politiikkaohjelman puitteissa tulisivatkin perustaa eri toimi- ja hallinnonaloja yhdistävä innovatiivisuuden tutkimusohjelma. Sen tehtävä olisi kartoittaa ja organisoida innovatiivisuuden tutkimus- ja kehitystoiminta sekä arvioida erityyppisten tukimuotojen tarve.

Osaamisen, oppimisympäristöjen ja työelämän kehittäminen innovatiivisuutta tukeviksi

Innovatiivisuus ja osaamisen kehittäminen eivät ole työ- ja arkielämästä irrallisia alueita, vaan saavat muotonsa ja kehittyvät niissä. Työelämän kehittäminen innovatiivisuutta ja osaamista tukevaksi luo perustaa menestykselle kansainvälisessä kilpailussa. Mahdollisuus käyttää osaamistaan ja luovuuttaan työssä laaja-alaisesti vaikuttaa myönteisesti työssä viihtymiseen ja jaksamiseen. Tämä tukee myös tavoitetta pidentää työuria.

Innovatiivisuuden keskeinen merkitys kilpailutekijänä ja yhteiskunnan hyvinvoinnin edistäjänä vaatii korkean osaamisen kasvattamista kaikilla koulutustasoilla ja -aloilla. Samalla se edellyttää työelämän kehittämistä oppimisympäristönä. Korkeatasoinen osaaminen mahdollistaa innovaatioiden nopean soveltamisen osaksi yritysten perustoimintamalleja. Innovaatioiden laadun ja määrän ohella tulee tarkastella innovaatioketjuja ja niiden kaikkien osien toimivuutta.

Koulutuksen alueella työelämän innovatiivisuutta on tuettu mm. kehittämällä ammatillisen koulutuksen työelämäyhteistyötä, tarjoamalla mahdollisuuksia työssä opitun tunnistamiselle näyttötutkintojärjestelmän myötä sekä laajentamalla korkeakoulujen tehtävää

myös alueellisen palvelutoiminnan suuntaan. Työelämän kehittämistyötä on tehty mm. osana työelämän kehittämisohjelmaa (TYKES).

Tällaisia innovatiivisuutta tukevia keinoja tulee jatkaa sekä koulutuksessa että työelämässä. Tarvitaan sellaista työelämän kehittämistyötä, jossa työelämän asemaa oppimisympäristönä edelleen vahvistetaan. Tällöin tulee kehittää koulutusorganisaatioiden kykyä toimia yhteistyössä työelämän kanssa. Samalla tulee tukea työssä olevien mahdollisuuksia osaamisensa kasvattamiseen. Työssä oppimista ei voida edistää yksinomaan koulutuksellisin toimenpitein, vaan tarvitaan joustoja työn ja koulutuksen vuorottelussa. Edelleen itse työprosesseissa tulee aiempaa määrätietoisemmin tuoda esiin oppimisen näkökulma. Innovaatioketjujen toiminnan kannalta on oleellista, että tutkimus ja kehittämistoiminnalla on riittävän vahva yhteys todellisiin työelämän prosesseihin. Tässä mielessä on tärkeää kehittää edelleen korkeakoulujen alueellista toimintaa ja niiden asemaa lähellä yrityksiä ja muuta työelämää.

Edellä todetun perusteella tulee:

- Kehittää luovuutta korostavia opiskelu- ja opetusmenetelmiä, niitä painottavia opetussuunnitelmia ja opettajien koulutusta. Niiden tulee ulottua perusopetuksesta korkeakouluopintoihin.
- Huolehtia korkeakoulujen vetovoimasta, kansainvälisestä kilpailukyvyistä sekä laadusta. Tätä tavoitetta edistetään luomalla riittävän vahvoja korkeakoulukeskuksia sekä niitä tukevia ja niiden kanssa vuorovaikutuksessa olevia toimintaympäristön rakenteita. Tavoitteena tulee olla myös poikkitieteellisesti ja korkeakoulusektorit ylittävästi toimiva huippututkimus ja tuotekehitys, jonka perusrakenteet määrittävät kullekin alueelle soveltuvalla tavalla.
- Kehittää korkeaa osaamista tukevaa toimintaympäristöä luovan kampuksen idean mukaisesti. Siinä erilaiset kulttuuri-instituutiot sekä kaupalliset ja teknologiset toimijat ovat hedelmällisessä vuorovaikutuksessa korkeakoulujen kanssa. Kampuksia ympäröivät luovat ja monikulttuuriset yhteiskunnalliset rakenteet tarjoavat myös edellytyksiä kansainvälisen huippuosaamisen kiinnittymiselle suomalaisiin korkeakouluihin.
- Edistää laajaa ammattiosaamista ja työikäisen väestön oppimismahdollisuuksia. Nuorten osaamista tulee kehittää laaja-alaisesti siten, että he kykenevät omaksumaan nopeasti uusia toimintatapoja ja tuotanto- sekä palvelumalleja. Toisaalta osaamista on jatkuvasti uusinnettava. Koulutusjärjestelmää tuleekin kehittää siten, että nuorena hankitun vahvan ammatillisen osaamisen lisäksi tarjotaan hyvät valmiudet elinikäiselle oppimiselle ja ammatilliselle osaamista kehitetään koko työuran ajan. Samalla tulee luoda osaamisen tunnustamiselle ja tunnustamiselle pysyviä rakenteita kaikilla koulutustasoilla.
- Kehittää työelämää oppimisympäristönä. Työelämää tulee jatkossa kehittää siten, että se mahdollistaa ja kannustaa opiskeluun, ja että sen yhteydessä uuden oppiminen on luontevaa. Erilaiset joustavat työaikatarkaisut tai työhyvinvointia tukevat oppimismahdollisuudet tukevat tätä tavoitetta.

Luovien alojen vahvistaminen

Kulttuurin toimiala ja luovat alat ovat tärkeitä niin maailmanlaajuisesti kuin Suomessa. Niiden on ennustettu kasvavan noin 10 prosentin vuosivauhdilla nykyisen kansantalouden arvonlisäyksen vaihdella maittain 5-9 prosenttia. Haasteena on kulttuurin sisällyttäminen yhteiskunnallisiin kehittämisstrategioihin sekä luovan taiteellisen työn ja luovien alojen toimintaedellytysten vahvistaminen hallinnonalojen välisessä yhteistyössä.

Kulttuurinäkökulman vahvistamiseksi koko yhteiskunnassa on esitetty mm. korkean tason neuvoa-antavan elimen perustamista tiede- ja teknologianeuvoston tapaan. Luovuuden, osaamisen ja innovatiivisuuden politiikkaohjelmassa tulee luoda soveltuvat tavat kulttuurin strategisen roolin vahvistamiseksi yhteiskuntapolitiikassa.

Luovan taiteellisen työn ja luovien alojen toimintaedellytysten vahvistamiseksi hallinnonalojen välistä yhteistyötä edellyttäviä asioita ovat mm. taiteilijoiden sosiaaliturvan ja taiteen soveltavan käytön edistäminen sekä monet audiovisuaalisen politiikan kysymykset. Haasteena on myös muotoilla laaja-alaista, luovaa taloutta tukevaa tekijänoikeuspolitiikkaa henkisen omaisuuden suojan kehittämisen osana.

Kulttuuriviennissä opetusministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö ja ulkoasiainministeriö ovat tehneet kiinteää yhteistyötä vuonna 2004 valmistuneen peruskartoituksen pohjalta. Maaliskuussa 2007 valmistui kulttuuriviennin kehittämisohjelmaehdotus vuosille 2007–2011, jonka tavoitteena on nostaa kulttuuriala ja luovat alat vahvoiksi vientialoiksi muiden vientialojen rinnalle. Opetusministeriön ja kauppa- ja teollisuusministeriön yhteistyönä valmistuu puolestaan maaliskuussa 2007 luovien alojen yrittäjyyden kehittämisstrategia. Se sisältää toimenpide-esityksiä, jotka liittyvät mm. alan asiantuntijapalvelujen ja liiketoiminnan kehittämiseen, asiakas- ja markkinatuntemuksen lisäämiseen, tuottaja- ja managementosaamisen lisäämiseen, verkostojen parantamiseen, tutkimustoimintaan ja rahoitukseen. Kulttuuriviennin kehittämisohjelmaehdotuksen ja luovien alojen yrittäjyyden kehittämisstrategian toimeenpanoa voidaan vahvistaa merkittävästi luovuuden, osaamisen ja innovatiivisuuden politiikkaohjelmalla.

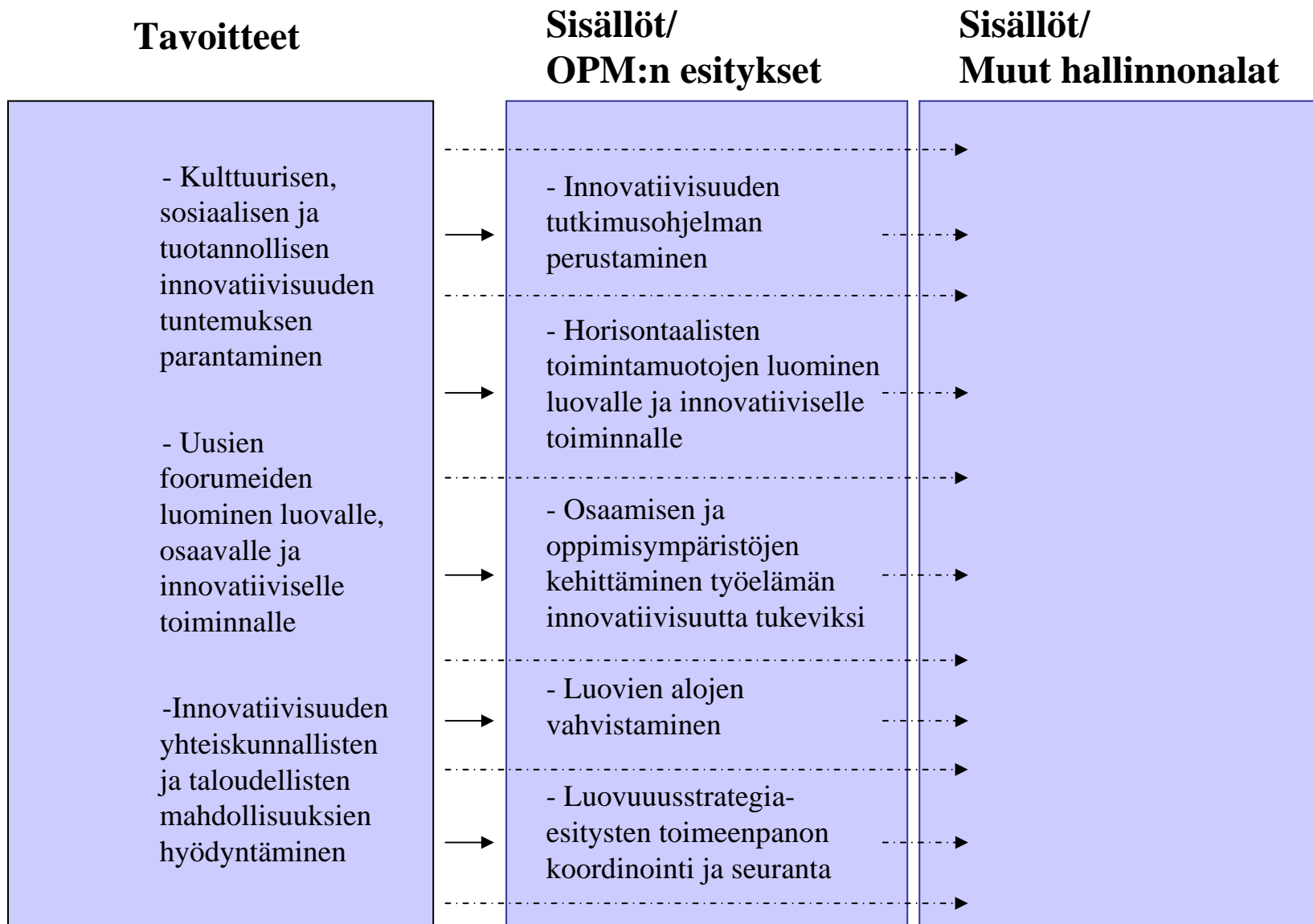
Luovuuksstrategiaesitysten toimeenpanon koordinointi ja seuranta

Luovuuksstrategia ja sen toimenpide-ehdotukset ulottuivat useille eri hallinnonaloille. Loppuraportti sisältää 11 esitystä (kuvio 4) ja osatyöryhmien raportit useita kymmeniä. Luovuuksstrategian toimeenpanoa ja seurantaa varten ei ole olemassa mitään foorumia tai organisaatiota. Luovuuden, osaamisen ja innovatiivisuuden politiikkaohjelman johtoryhmä olisi luonteva foorumi myös tämän strategian toimeenpanolle ja seurannalle.

Kuvio 1: Luovuus, osaaminen, innovaatiot ja yhteiskunnan ja talouden kehitys

Kuvio 2. Luovuuden, osaamisen ja innovatiivisuuden politiikkaohjelma

Kuvio 4: Luovuusstrategia ja innovatiivisuus

(Kuviossa on esitetty, mihin innovatiivisuuden ilmenemisuotoon luovuusstrategian esitykset lähinnä liittyvät)

